

ВА413

БОРСИ И БОРСОВИ ОПЕРАЦИИ (МЕЖДУНАРОДНИ БОРСИ И ОПЕРАЦИИ)

Приета: прот. № 22/29.01.2018г.

Лектор: Проф. д-р Сава Хр. Димов

АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина „Международни борси и борсови операции“ дава фундаментални и приложни знания за историята на възникване и развитие на борсите, видовете съвременни борсови площадки, листинга и делистинга на борсите, измерителите на борсовата активност, борсово търгуваните фондове, международния борсов рейтинг по пазарна капитализация и борсов листинг. Акцент се поставя на разглеждането на борсовите иновации на американската борсова система, лондонската борсова група, немската борсова група, азиатските фондови борси и криптовалутните борси.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Студентите да познават историята на възникване на борсовото дело, еволюцията на развитие на борсовата търговия, специфичните особености на функциониране на борсите, способите за осъществяване на борсова търговия.

2. Да умеят да различават видовете борсови сделки и операции, да познават основните борсови площадки за търговия, психология на търгуващия брокер, борсовите мотиви за търговия като хеджиране, арбитраж и борсово спекулиране.

3. Да владеят понятийния апарат на борсовата търговия, борсовия жаргон, за заемат позиции по покупко-продажба на борсово търгувани стоки и активи.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината има както специфичен финансово-икономически аспект, свързан с изучаването на борсовото дело, така и интердисциплинарен характер, защото изисква познания по предходни дисциплини най-вече като информатика, финансови пазари, добра езикова култура и комуникация.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Финанси	Задължителна	6	45	15		60	30		30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Борсовото дело – основа на съвременната пазарна икономика.

Борсово дело и борсова търговия. Етапи за установяване и развитие на борсовата търговия. Основни функции на борсите. Права и задължения на участниците в борсовата търговия. Способи за осъществяване и специфични признаци на борсовата търговия.

Тема 2. История на възникване и развитие на борсите.

Произход на понятието „борса“. Държави на възникване и разпространение на борсите. Предпоставки за възникване на борсите. Първи фондови пазари – борсите в Брюге, Антверпен и Амстердам. Съвременни борсови институции. Развитие на борсовото дело в България.

Тема 3. Видове съвременни борси.

Понятие за борсов и извънборсов пазар. Класификация на видовете борси. Валутни, стокови и фондови борси. Международни борси за криптовалюти. Най-крупни и ликвидни фондови борси.

Тема 4. Структура и устройство на съвременната борса.

Принципи на организация и функциониране на борсите. Членство на борсата. Права и задължения на акционерите. Управление на борсата. Субекти на борсовата търговия.

Тема 5. Борсово търгувани активи.

Понятие за борсова стока. Характеристики на борсовите стоки. Класификация на търгуваните инструменти. Първичен и вторичен пазар. Хеджиране, арбитраж и борсова спекулация. Сегменти на българския борсов пазар.

Тема 6. Борсови операции и сделки.

Понятие за борсова сделка и операция. Характеристика на борсовите сделки. Видове борсови операции. Борсови поръчки. Борсови сделки с реални стоки. Сделки на срок (без реални стоки), конвертируеми ценни книжа, варанти и други ценности.

Тема 7. Операции по придобиване и продажба на борсови стоки.

Доставки и приемане на борсова стока. Урегулиране на задълженията. Обмен на фючърсни контракти на физически активи. Регистрация на борсовите сделки.

Тема 8. Сделки по урегулиране съотношението на наличните и фючърсни цени.

Тълкуване на понятията „contango“, „backwardation“ и „паралелност на цените“. Нетърговски борсови операции. Маржинални сделки с ценни книжа. Операции с производни финансови инструменти.

Тема 9. Борсови иновации.

Електронно-цифрови технологии в международната борсова търговия. Електронни търговски борсови системи. Проблемът „компютър – човек“: психологически фактори и индивидуалност на трейдъра. Нови борсови стоки и операции.

Тема 10. Листинг и делистинг на борсите.

Същност и характерни черти на борсовия листинг. Видове листинг. Етапи на процедура по листинг на борсовия пазар. Процедури на листинг на различните форводи борси. Процедура по делистинг. Примери за крупни делистинги.

Тема 11. Измерители на борсова активност.

Базови борсови единици. Индикатори на фондовите борси. Методологичен инструментариум на техническите индикатори – подвижни средни, сигровски сигнали на подвижните средни, функционален принцип на осцилаторите. Технически индикатори – показатели за пазарния тренд, за пазарната сила (Momentum), за инвеститорското настроение (Sentiment). Методи за анализ на борсовата активност. Анализ на променливостта на борсовите индикатори.

Тема 12. Международни борсови индекси.

Борсови индекси, изчислявани в САЩ. Индекси от групата на Dow Jones. Борсови индекси, изчислявани на NYSE (New York Stock Exchange). Други борсови индекси, изчислявани в САЩ. Борсови индекси, изчислявани в останалата част на света. Борсови индекси, изчислявани в Япония. Немски борсов индекс DAX (Deutsche Aktienindex). Euro Stoxx 50 (Europe's leading Blue-chip index for the Eurozone). Основният китайски борсов индекс "SSE Composite". Руски борсови индекси.

Тема 13. Международен борсов рейтинг.

Рейтинг на фондовите борси по показателя пазарна капитализация. Рейтинг на фондовите борси по показателя борсов листинг. Световни фондови борси по икономически зони.

Тема 14. Борсово търгувани фондове.

Същност и основни характеристики на борсово търгуваните фондове. (Exchange traded funds - ETF). Възникване, ръзвитие, съвременно състояние и механизми на функциониране. Основни принципи на изграждане. Типове фондове. Активи под управление на ETF. Крупни ETF – разпределение по региони. Нова версия на ETF – “smart beta”.

Тема 15. Американска борсова система.

Международни борсови площадки на Ню-йоркската фондова борса (NYSE). Електронна борса NASDAQ (National Association of Securities Dealers Automates Quotation). American Stock Exchange, AMEX – център за търговия на млади компании. Chicago Stock Exchange. Защо е изгодно да се търгува на американските борси?

Тема 16. Лондонска борсова група.

Анализ на обхвата и състоянието на London Stock Exchange group. Лондонската фондова борса (LSE) като най-престижната борсова площадка в Европа за крупни и известни компании. EDX London, ICE Futures Europe, London Metal Exchange.

Тема 17. Немска борсова група (Deutsche Börse Group AG).

Анализ на Франкфуртската фондова борса. Борса за фючърси и опции Eurex. Борсова търговска система Eurex. Борса за структурни продукти Scoach.

Тема 18. Азиатски фондови борси.

Особенности на борсовите пазари в Азия. Основни фондови площадки за борсова търговия – Токийска фондова борса (TSE Tokyo), Хонгконска фондова борса (HKEx), Шанхайска фондова борса (Shanghai SEEx). Сингапурска борса (SEEx).

Тема 19. Криптовалутни борси.

Критерии за избор на надежна криптоборса. Типове криптовалутни борси. Рейтинг на криптовалутните борси по обем на търговете. Международни криптовалутни борси: Polonex, Kraken, Bitfinex, Bittrex, BTC-e (Wex), Bitstamp, EXMO, Live Coin.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Класическо четене на лекции, комбинирано с електронни презентации, симулативни игри и демонстрации на борсова търговия с конкретните електронни борсови площадки на американската борсова система, европейския борсов пазар, азиатските борсови платформи и криптовалутните борси. Планира се и присъствие на българския фондов пазар в лицето на „Българска фондова борса – София“ АД.

САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА

Възлагане на практическа разработка на студентите по съдържанието на учебния курс, адаптирането на изследвания проблем към конкретни български условия, разглеждане на листваните компании на борсите, борсовите площадки за търговия, измерване на някои важни индикатори за борсова активност и анализ на пазарния тренд.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Семестриалният изпит е писмен и включва въпроси, казуси, графики с подчертано теоретико-методологически характер и решаване на практико-приложни задачи и други логически подходи по заемане на адекватна позиция с цел борсова спекулация, хеджиране или извършване на арбитраж за реализиране на определена стратегия по управление на риска.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Bibliography

1. Schwartz, R. J. Byrne and L. Wheatley
The Economic Function of a Stock Exchange. Springer International Publishing Switzerland. 2015
2. Yardeni, Edw.
Performance 2018: Global Stock Markets. January 24, 2018, yardeni Research, Inc.
3. Geretto, E. and R. Pauluzzo
Stock Exchange Markets in China: Structure and Main Problems. Springer-Verlag 2012
4. Swanson, K. C.
"China Stock Market", Institutional Investor, Sep 2007, Vol. 41 Issue 9, Special Section p1-4, 3p, 3c
5. Raddant, M.
The response of European stock markets to the Brexit. Kiel Policy brief No. 100, August 2016
6. Shah, D.
Deutsche Börse Group. An introduction for Warsaw University. December 4, 2012
7. Lipinsky, F. and Li Lian Ong.
Asia's Stock Markets: Are There Crouching Tigers and Hidden Dragons? 2014 International Monetary Fund
8. Alexander D Alfonso, Langer, P. and Z. Vandelis.
The Future of Cryptocurrency. An Investor's Comparison of Bitcoin and Ethereum. Ryerson University October 17th, 2016
9. The new era of crypto wealth management. Cryptocurrencies outlook 2018. Stairway to Heaven. December 2017, Jeremy Baumann & Authority lesoisier.
10. European Commission
Case M. 7995 Deutsche börse/London Stock Exchange Group. Merger procedure regulation (EC) 139/2004
11. Deutsche Börse Group
From trading floor to electronic marketplace. Published by Deutsche Börse AC, August 2017
12. A guide to listing on the London Stock Exchange. 2010 London Stock Exchange plc and white page ltd.
13. American Stock Exchange. Historical Timeline. NYSE, 2008
14. New York Stock Exchange Price List 2018. January 8, 2018

References

15. NYSE Composite Index. http://www1.nyse.com/about/listed/nya_characteristics.shtml
Retrieved 21 November 2014
16. NYSE – National Register of Historic Places.
<http://pdfhost.focus.nps.gov/docs/NHLS/Text/78001877.pdf> Retrieved 2 December 2, 2014
17. The Beginner's Guide to Stock Markets.
http://web.archive.org/web/20100525124235/http://www.timesonline.co.uk/tol/money/reader_guides/article6250577.ece Retrieved 2 December 2, 2014
18. The Power of Man and Machine Video. <https://www.nyse.com/market-model#power>
Retrieved 28 November 2014
19. Shape the Future of Business. <https://www.nyse.com/global-visibility#widen-your-reach> Retrieved 28 November
20. Hybrid Market. http://www.investopedia.com/terms/h/hybrid_market.asp Retrieved 25 November 2014
21. Retrieved 10 June 2016
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/289043/12-1066-eia4-stock-market-circuit-breakers.pdf
22. Retrieved 10 June 2016 <https://www.nyse.com/markets/nyse/market-model-circuit-breakers>
23. Retrieved 10 June 2016 <http://abcnews.go.com/Politics/stock-market-history-10-worst-days/story?id=14259116#10>
24. Retrieved 10 June 2016 <http://www.etf.com/sections/features/514.html>

25. Retrieved 10 June 2016 <https://www.bloomberg.com/view/articles/2013-01-08/nyse-s-long-history-of-mergers-and-rivalries>

26. Retrieved 10 June 2016
http://www.nyxdata.com/nysedata/asp/factbook/viewer_edition.asp?mode=table&key=3133&category=3

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

ВА 413

БОРСИ И БОРСОВИ ОПЕРАЦИИ (МЕЖДУНАРОДНИ БОРСИ И ОПЕРАЦИИ)

Лектор: проф. д-р Сава Хр. Димов

Тема 1. Борсовото дело – основа на съвременната пазарна икономика.

Борсово дело и борсова търговия. Етапи за установяване и развитие на борсовата търговия. Основни функции на борсите. Права и задължения на участниците в борсовата търговия. Способи за осъществяване и специфични признаци на борсовата търговия.

Тема 2. История на възникване и развитие на борсите.

Произход на понятието „борса“. Държави на възникване и разпространение на борсите. Предпоставки за възникване на борсите. Първи фондови пазари – борсите в Брюге, Антверпен и Амстердам. Съвременни борсови институции. Развитие на борсовото дело в България.

Тема 3. Видове съвременни борси.

Понятие за борсов и извънборсов пазар. Класификация на видовете борси. Валутни, стокови и фондови борси. Международни борси за криптовалюти. Най-крупни и ликвидни фондови борси.

Тема 4. Структура и устройство на съвременната борса.

Принципи на организация и функциониране на борсите. Членство на борсата. Права и задължения на акционерите. Управление на борсата. Субекти на борсовата търговия.

Тема 5. Борсово търгувани активи.

Понятие за борсова стока. Характеристики на борсовите стоки. Класификация на търгуваните инструменти. Първичен и вторичен пазар. Хеджиране, арбитраж и борсова спекулация. Сегменти на българския борсов пазар.

Тема 6. Борсови операции и сделки.

Понятие за борсова сделка и операция. Характеристика на борсовите сделки. Видове борсови операции. Борсови поръчки. Борсови сделки с реални стоки. Сделки на срок (без реални стоки), конвертируеми ценни книжа, варанти и други ценности.

Тема 7. Операции по придобиване и продажба на борсови стоки.

Доставки и приемане на борсова стока. Урегулиране на задълженията. Обмен на фючърсни контракти на физически активи. Регистрация на борсовите сделки.

Тема 8. Сделки по урегулиране съотношението на наличните и фючърсни цени.

Тълкуване на понятията „contango“, „backwardation“ и „паралелност на цените“. Нетърговски борсови операции. Маржинални сделки с ценни книжа. Операции с производни финансови инструменти.

Тема 9. Борсови иновации.

Електронно-цифрови технологии в международната борсова търговия. Електронни търговски борсови системи. Проблемът „компютър – човек“: психологически фактори и индивидуалност на трейдъра. Нови борсови стоки и операции.

Тема 10. Листинг и делистинг на борсите.

Същност и характерни черти на борсовия листинг. Видове листинг. Етапи на процедура по листинг на борсовия пазар. Процедури на листинг на различните форводи борси. Процедура по делистинг. Примери за крупни делистинги.

Тема 11. Измерители на борсова активност.

Базови борсови единици. Индикатори на фондовите борси. Методологичен инструментариум на техническите индикатори – подвижни средни, сигуровски сигнали на подвижните средни, функционален принцип на осцилаторите. Технически индикатори – показатели за пазарния тренд, за пазарната сила (Momentum), за инвеститорското настроение (Sentiment). Методи за анализ на борсовата активност. Анализ на променливостта на борсовите индикатори.

Тема 12. Международни борсови индекси.

Борсови индекси, изчислявани в САЩ. Индекси от групата на Dow Jones. Борсови индекси, изчислявани на NYSE (New York Stock Exchange). Други борсови индекси, изчислявани в САЩ. Борсови индекси, изчислявани в останалата част на света. Борсови индекси, изчислявани в Япония. Немски борсов индекс DAX (Deutsche Aktienindex). Euro Stoxx 50 (Europe's leading Blue-chip index for the Eurozone). Основният китайски борсов индекс "SSE Composite". Руски борсови индекси.

Тема 13. Международен борсов рейтинг.

Рейтинг на фондовите борси по показателя пазарна капитализация. Рейтинг на фондовите борси по показателя борсов листинг. Световни фондови борси по икономически зони.

Тема 14. Борсово търгувани фондове.

Същност и основни характеристики на борсово търгуваните фондове. (Exchange traded funds - ETF). Възникване, развитие, съвременно състояние и механизми на функциониране. Основни принципи на изграждане. Типове фондове. Активи под управление на ETF. Крупни ETF – разпределение по региони. Нова версия на ETF – "smart beta".

Тема 15. Американска борсова система.

Международни борсови площадки на Ню-йоркската фондова борса (NYSE). Електронна борса NASDAQ (National Association of Securities Dealers Automates Quotation). American Stock Exchange, AMEX – център за търговия на млади компании. Chicago Stock Exchange. Защо е изгодно да се търгува на американските борси?

Тема 16. Лондонска борсова група.

Анализ на обхвата и състоянието на London Stock Exchange group. Лондонската фондова борса (LSE) като най-престижната борсова площадка в Европа за крупни и известни компании. EDX London, ICE Futures Europe, London Metal Exchange.

Тема 17. Немска борсова група (Deutsche Börse Group AG).

Анализ на Франкфуртската фондова борса. Борса за фючърси и опции Eurex. Борсова търговска система Eurex. Борса за структурни продукти Scoach.

Тема 18. Азиатски фондови борси.

Особенности на борсовите пазари в Азия. Основни фондови площадки за борсова търговия – Токийска фондова борса (TSE Tokyo), Хонгконгска фондова борса (HKEx), Шанхайска фондова борса (Shanghai SEx). Сингапурска борса (SEx).

Тема 19. Криптовалутни борси.

Критерии за избор на надежна криптоборса. Типове криптовалутни борси. Рейтинг на криптовалутните борси по обем на търговете. Международни криптовалутни борси: Polonex, Kraken, Bitfinex, Bittrex, BTC-e (Wex), Bitstamp, EXMO, Live Coin.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Bibliography

1. Schwartz, R. J. Byrne and L. Wheatley
The Economic Function of a Stock Exchange. Springer International Publishing Switzerland. 2015
 2. Yardeni, Edw.
Performance 2018: Global Stock Markets. January 24, 2018, yardeni Research, Inc.
 3. Geretto, E. and R. Pauluzzo
Stock Exchange Markets in China: Structure and Main Problems. Springer-Verlag 2012
 4. Swanson, K. C.
"China Stock Market", Institutional Investor, Sep 2007, Vol. 41 Issue 9, Special Section p1-4, 3p, 3c
 5. Raddant, M.
The response of European stock markets to the Brexit. Kiel Policy brief No. 100, August 2016
 6. Shah, D.
Deutsche Börse Group. An introduction for Warsaw University. December 4, 2012
 7. Lipinsky, F. and Li Lian Ong.
Asia's Stock Markets: Are There Crouching Tigers and Hidden Dragons? 2014 International Monetary Fund
 8. Alexander D Alfonso, Langer, P. and Z. Vandelis.
The Future of Cryptocurrency. An Investor's Comparison of Bitcoin and Ethereum. Ryerson University October 17th, 2016
 9. The new era of crypto wealth management. Cryptocurrencies outlook 2018. Stairway to Heaven. December 2017, Jeremy Baumann & Authority Isoismier.
 10. European Commission
Case M. 7995 Deutsche börse/London Stock Exchange Group. Merger procedure regulation (EC) 139/2004
 11. Deutsche Börse Group
From trading floor to electronic marketplace. Published by Deutsche Börse AC, August 2017
 12. A guide to listing on the London Stock Exchange. 2010 London Stock Exchange plc and white page ltd.
 13. American Stock Exchange. Historical Timeline. NYSE, 2008
 14. New York Stock Exchange Price List 2018. January 8, 2018
- References
15. NYSE Composite Index. http://www1.nyse.com/about/listed/nya_characteristics.shtml
Retrieved 21 November 2014
 16. NYSE – National Register of Historic Places. <http://pdfhost.focus.nps.gov/docs/NHLS/Text/78001877.pdf> Retrieved 2 December 2, 2014
 17. The Beginner's Guide to Stock Markets. http://web.archive.org/web/20100525124235/http://www.timesonline.co.uk/tol/money/reader_guides/article6250577.ece Retrieved 2 December 2, 2014
 18. The Power of Man and Machine Video. <https://www.nyse.com/market-model#power>
Retrieved 28 November 2014
 19. Shape the Future of Business. <https://www.nyse.com/global-visibility#widen-your-reach> Retrieved 28 November
 20. Hybrid Market. http://www.investopedia.com/terms/h/hybrid_market.asp Retrieved 25 November 2014
 21. Retrieved 10 June 2016 https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/289043/12-1066-eia4-stock-market-circuit-breakers.pdf
 22. Retrieved 10 June 2016 <https://www.nyse.com/markets/nyse/market-model-circuit-breakers>

23. Retrieved 10 June 2016 <http://abcnews.go.com/Politics/stock-market-history-10-worst-days/story?id=14259116#10>

24. Retrieved 10 June 2016 <http://www.etf.com/sections/features/514.html>

25. Retrieved 10 June 2016 <https://www.bloomberg.com/view/articles/2013-01-08/nyse-s-long-history-of-mergers-and-rivalries>

26. Retrieved 10 June 2016 http://www.nyxdata.com/nysedata/asp/factbook/viewer_edition.asp?mode=table&key=3133&category=3

INTERNATIONAL STOCK EXCHANGES AND EXCHANGE OPERATIONS

The course "International Stock Exchanges and Exchange Operations" gives fundamental and applied knowledge about the history of the emergence and development of the exchanges, the types of modern stock exchanges, the listing and the delisting of the stock exchanges, the stock exchange measures, the exchange traded funds, the international stock market capitalization stock listing. Emphasis is placed on the stock exchange innovations of the US stock exchange system, the London Stock Exchange, the German Stock Exchange Group, the Asian Stock Exchanges and the Cryptocurrency Exchanges.